

2 Hydref 2013

At: David Rees, Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Annwyl David

Craffu ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru – pecyn cymorth i bwyllgorau i graffu ar gydraddoldeb

Cyn i Lywodraeth Cymru gyhoeddi ei chyllideb ddrafft wythnos nesaf, rwy'n ysgrifennu i dynnu'ch sylw at becyn cymorth i graffu ar gydraddoldeb a ddatblygwyd ar gyfer yr Aelodau i'w helpu i ystyried cydraddoldeb yn ystod y broses o graffu ar y gyllideb.

Mae Tegwch Ariannol, sef y pecyn cymorth dwy dudalen hwn wedi'i gynllunio gan y Gwasanaeth Ymchwil mewn ymgynghoriad â'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol. Rwyf hefyd wedi cysylltu â Chadeirydd y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol a ymchwiliodd i ystyriaethau cydraddoldeb yng nghyllideb Llywodraeth Cymru yn 2012.

Bydd modd i aelodau'r pwyllgorau ddefnyddio'r pecyn cymorth hwn ochr yn ochr â'r papurau briffio a gaiff eu paratoi ar gyfer eu pwyllgor penodol hwy, a'r hyfforddiant a gânt hwy a'u staff cymorth gan bennaeth CIPFA.

Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

Ffon/Tel: 029 2089 8164

Ebost/Email: gareth.price@wales.gov.uk

Gobeithio y bydd y pecyn hwn o gymorth i'ch Pwyllgor wrth iddo ymgymryd â'i waith craffu ariannol.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, reading "Jocelyn Davies". The signature is written in a cursive style with a large initial 'J' and a long, sweeping underline.

Jocelyn Davies AC

Amg: Pecyn cymorth Tegwch Ariannol

Tegwch Ariannol

Pecyn cymorth ar gyfer craffu ar ystyriaethau cydraddoldeb mewn cyllidebau

Nod y pecyn cymorth hwn yw helpu Aelodau i ystyried ffactorau cydraddoldeb wrth gyflawni eu gwaith craffu ariannol er mwyn sicrhau eu bod yn gwneud penderfyniadau ariannol teg. Mae'n ategu'r wybodaeth am egwyddorion cyffredinol ar gyfer craffu ariannol sy'n cael ei chyflwyno i Aelodau a'u Staff Cymorth gan y Gwasanaeth Ymchwil ac Angela Scott, pennaeth y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

Pam y mae tegwch ariannol yn bwysig?

Mae gan Lywodraeth Cymru ddyletswydd cydraddoldeb statudol o dan Adran 77 o *Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006*, ac ynghyd â phob awdurdod cyhoeddus yng Nghymru, mae hefyd yn gaeth i ddyletswydd cydraddoldeb cyffredinol *Deddf Cydraddoldeb 2010*.

Yn unol â'r gyfraith, mae'n ofynnol i awdurdodau cyhoeddus ddangos eu bod wedi talu 'sylw dyledus' i nodau'r ddyletswydd cydraddoldeb wrth wneud penderfyniadau. Yn achos proses y gyllideb, mae hynny'n golygu y dylai Llywodraeth Cymru fod wedi:

- asesu effeithiau ei phenderfyniadau ariannol o ran cydraddoldeb yn ystod y **cyfnod ffurfiannol**, ac ystyried opsiynau a phrofi sefyllfaoedd gwahanol lle y bo angen;
- gwneud penderfyniadau ariannol yn seiliedig ar y **dystiolaeth** orau a oedd ar gael;
- bod yn agored ac yn dryloyw drwy **ymgysylltu** ymlaen llaw â'r rhai y byddai ei phenderfyniadau'n effeithio arnynt.

Awgrymiadau am bethau i'w hystyried

Pan fyddant yn craffu ar benderfyniadau ariannol o ran cydraddoldeb, efallai y bydd y cwestiynau canlynol o ddefnydd i Aelodau:

Sut y mae penderfyniadau o ran dyrannu'r gyllideb yn ymwneud â Chynllun Cydraddoldeb Strategol ac amcanion Llywodraeth Cymru?

Dylai'r broses o graffu ar gyllidebau gynnwys elfen o ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif am sut y bydd dyraniadau arfaethedig yn bodloni amcanion ei **Chynllun Cydraddoldeb Strategol**, a hyrwyddo llais dinasyddion a phryderon y cyhoedd ynghylch effeithiau ar grwpiau penodol a ddiogelir.

A nodwyd diben y cynnig ariannol yn glir, ac a ganfuwyd yr effeithiau posibl?

Bydd **asesiad** trylwyr o'r **effaith ar gydraddoldeb** yn dangos sut y bydd cynyddu neu leihau cyllid yn effeithio ar grwpiau gwahanol o bobl. Mae'n helpu i sicrhau y caiff **adnoddau eu targedu lle y mae'r angen mwyaf amdanynt**.

Mae asesuadau o'r fath hefyd yn ffordd o nodi problemau posibl, a gwneud ymyriadau bach **ataliol** yn gynnar sy'n golygu na fydd angen gwario arian ar ddatrysiadau drud yn y dyfodol.

Pan fydd y Llywodraeth yn cynnig newid dyraniadau, dylai asesiad o'r effeithiau ar gydraddoldeb nodi'r rhesymau dros y newidiadau dan sylw, yr effaith ddisgwyliedig ar grwpiau a ddiogelir a'r canlyniadau y bwriedir eu cyflawni.

Mae hefyd yn bwysig ystyried y cysylltiadau posibl rhwng cynigion ariannol unigol - gallai cyfres o newidiadau i bolisiau neu wasanaethau gwahanol gael effaith gronol ar grwpiau penodol a ddiogelir.

A yw'r asesiad effaith wedi ystyried yr holl dystiolaeth sydd ar gael? A oes unrhyw fylchau yn y data sydd ar gael, ac os felly sut yr eir i'r afael â hyn?

Dylai awdurdodau cyhoeddus ystyried y wybodaeth a'r gwaith ymchwil sydd eisoes ar gael yn lleol ac yn genedlaethol. Dylai'r asesiad o effaith ar gydraddoldeb gael ei ategu gan wybodaeth gyfredol a dibynadwy am y gwahanol grwpiau a ddiogelir y mae'r cynnig yn debygol o effeithio arnynt.

Nid yw diffyg gwybodaeth yn rheswm digonol i ddod i'r casgliad na cheir unrhyw effeithiau.

A nodwyd effeithiau cadarnhaol a negyddol posibl?

Nid yw'n ddigon nodi y bydd polisi yn effeithio ar bawb fel ei gilydd; dylid archwilio'r dystiolaeth sydd ar gael yn drylwyr i weld a yw'r cynnig yn fwy tebygol o effeithio ar rai grwpiau penodol a ddiogelir na rhai eraill. Nid yw trin pawb yn gyfartal bob amser yn ddigon ynddo'i hun i sicrhau cydraddoldeb o ran canlyniadau; weithiau bydd angen i awdurdodau gymryd camau gyda grwpiau penodol i fynd i'r afael ag anfanteision hysbys neu ddiwallu anghenion gwahanol.

A lwyddwyd i ymgysylltu'n effeithiol â'r rhai y mae'r cynnig yn debygol o effeithio arnynt?

Mae ymgysylltu â phobl yn rhan hollbwysig o'r broses o asesu effaith ar gydraddoldeb. Nid oes gofyniad penodol i ymgysylltu â phobl o dan y ddyletswydd cydraddoldeb, ond bydd gwneud hynny'n helpu i wella'r wybodaeth am gydraddoldeb a ddefnyddir i ddeall effeithiau posibl polisiau ar wahanol grwpiau a ddiogelir. Nid oes unrhyw un mewn sefyllfa well i ragweld sut y gall newidiadau arfaethedig effeithio, er enghraifft, ar bobl anabl, na'r rhai sy'n anabl eu hunain.

Beth sydd wedi newid o ganlyniad i'r asesiad effaith? A oes cynlluniau i liniaru ar unrhyw effeithiau negyddol?

Os bydd effaith negyddol bosibl wedi'i nodi yn yr asesiad, dylid bod wedi ystyried sut i leihau neu liniaru ar yr effaith hon, gan baratoi cynllun gweithredu ategol yn nodi'r sawl sy'n gyfrifol am gamau penodol ac amserlen ar gyfer eu rhoi ar waith. Mae'n hanfodol gwneud hynny i leihau'r tebygolrwydd y gallai penderfyniadau anodd y mae angen eu gwneud arwain at anghydraddoldeb, neu achosi i anghydraddoldeb barhau.

Beth yw'r cynlluniau o ran monitro effeithiau a chanlyniadau gwirioneddol y cynnig? Beth yw'r amserlen, a pha drefniadau sydd ar waith i ymateb i unrhyw bryderon? A oedd modd dangos bod canlyniadau wedi gwella?

Er y gall asesiadau effaith helpu i roi syniad o'r ffordd y mae cynnig yn debygol o effeithio ar gymunedau a grwpiau gwahanol, nid oes modd gwybod mewn gwirionedd beth fydd effaith lawn unrhyw benderfyniad tan iddo gael ei gyflwyno. Felly, mae'n bwysig cael trefniadau cadarn ar gyfer adolygu gwir effaith unrhyw gynigion, a gallu dangos bod canlyniadau wedi gwella drwy broses o gyflwyno adroddiadau.

Paratowyd y papur hwn gan y Gwasanaeth Ymchwil a'r Gwasanaeth Pwyllgorau, â chymorth y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol.

